

Terugkoppeling Algemeen organisatorische moties C117/C118

Vanwege de drukte rondom de Tweede Kamerverkiezingen 2023 is er op C118 geen terugkoppeling gegeven op de aangenomen moties van C117. Daarom zal op C119 een terugkoppeling worden gegeven op de aangenomen moties van C117 en C118. Hieronder volgt een overzicht van de aangenomen moties waar nog een terugkoppeling op nodig is.

Algemeen Organisatorische Moties (AOM's)

Moties C117

Congresnr.	Titel	Advies	Besluit
AOM 117.01	Mondelinge bestuursverantwoording op elk landelijk congres	Overnemen	Aangenomen
AOM 117.02	Selectie interne partijcommissies	Overnemen	Aangenomen
AOM 117.03	Betere regionale spreiding kandidatenlijst Tweede Kamer	Neutraal	Aangenomen
AOM 117.04	Motiearchief	Neutraal	Aangenomen
AOM 117.05	Verkennen intensivering samenwerking GroenLinks & PvdA	Neutraal	Aangenomen

Moties C118

Congresnr.	Titel	Advies	Besluit
AOM 118.01	Genderbalans onder de loep	Overnemen	Aangenomen
AOM 118.02	Meer vrouwen in de politiek	Overnemen	Aangenomen
AOM 118.04	Pakkende samenvatting van het programma	Ontraden	Aangenomen

AOM117.01

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Mondelinge bestuursverantwoording op elk landelijk congres**

Indiener: Omar Al Sadeh e.a.

Woordvoerder: Omar Al Sadeh

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- op het landelijk congres geen mogelijkheid is voor gedegen mondelinge vragen aan het bestuur;

overwegende dat:

- een informeel vragenuurtje met de voorzitter altijd welkom is, maar niet toereikend genoeg;
- bredere ledeninspraak binnen de vereniging essentieel is voor de partijdemocratie;
- een mondelinge bestuursverantwoording op het congres proactieve transparantie en communicatie bevordert binnen de vereniging en daarbuiten;
- een mondelinge bestuursverantwoording een relatief eenvoudig in te stellen middel is;

roept het Landelijk Bestuur op:

- om zich vanaf heden elk congres open te stellen voor een mondelinge bestuursverantwoording door een verantwoordingsblok in het landelijk congresprogramma op te nemen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling Landelijk Bestuur

Op elk congres is de gelegenheid tot het stellen van vragen aan het Landelijk Bestuur. Deze 'Vragenronde Landelijk Bestuur' staat sinds Congres 108 standaard op het congresprogramma en is tevens vastgelegd in het Huishoudelijk Reglement. Daarnaast wordt ook regelmatig vanuit het bestuur teruggekoppeld aan de leden, middels een schriftelijke verantwoording en op bijvoorbeeld de kaderdag en op regiocongressen.

Deze motie bepleitte stand beleid dat ook zal worden doorgezet bij aankomende congressen. Wel is het Landelijk Bestuur voornemens om te gaan experimenteren met de vorm van deze mondelinge verantwoording.

AOM117.02

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Selectie interne partijcommissies**

Indiener: Daphnie Ploegstra e.a.

Woordvoerder: Daphnie Ploegstra

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- het niet duidelijk is voor leden hoe de samenstelling en selectie van lijstadviescommissies, verkiezingsprogrammacommissies en campagneteams plaatsvindt;
- er geen speciale oproepen worden gedaan richting leden om deel te nemen of om diversiteit te waarborgen;
- dit niet past bij een vereniging en partij die pleit voor transparantie, democratie, diversiteit en verantwoord bestuur. Deze waarden moeten juist intern gelden;
- alle leden een eerlijke kans verdienen om mee te doen en bij te dragen aan de toekomst van de partij;

overwegende dat:

- deze selectie nu een 'black box' is en hiermee de indruk wordt gewekt dat een plek in een dergelijke commissie afhankelijk is van je netwerk in de partij;
- de selectie en samenstelling voor lijstadviescommissies, verkiezingsprogrammacommissies en campagneteams op een zorgvuldige, transparante en inclusieve manier dient te gebeuren op basis van objectieve criteria;
- alle leden de mogelijkheid moeten hebben zich te kandideren en deze mogelijkheid binnen een redelijke periode gecommuniceerd wordt door middel van een speciale oproep in de vereniging, denk aan een aparte nieuwsbrief of vermelding in de Democraat;
- de leden geïnformeerd dienen te worden over de uitkomst van deze selectie door deze officieel kenbaar te maken naar de vereniging zodra de selectie is gemaakt, inclusief een verantwoording met relevante indicatoren zoals o.a. diversiteit, expertise, leeftijd, opleiding en relevante ervaring;
- de samenstelling een afspiegeling dient te zijn van de partij;

roept het Landelijk Bestuur op:

- om een zorgvuldige selectieprocedure op te zetten voor leden om deel te nemen aan lijstadviescommissies, verkiezingsprogrammacommissies en campagneteams, waarin de landelijke talentencommissie een rol heeft;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling Landelijk Bestuur

Het Landelijk Bestuur is voornemens om voor de volgende landelijke Lijstadviescommissie duidelijker aan te geven op basis van welke profielen leden van de LAC worden gekozen en om commissieleden te werven onder de leden doormiddel van een uitvraag in de Vereniging. Daarbij wordt er een selectieproces opgesteld voor de samenstelling van de Lijstadviescommissie. Hierbij zal een van tevoren opgesteld en gepubliceerd profiel en teamprofiel leidend zijn. Hierbij willen zij graag de aanbevelingen van de evaluatiecommissie over de samenstelling van verschillende commissies meenemen. Deze aanbevelingen worden gepresenteerd op het congres.

Voor de programmacommissie zal in de loop van het jaar een vacature komen op basis van een profielschets. Door de hectiek rondom de afgelopen verkiezingen, is het niet gelukt om dit in de afgelopen periode al te doen.

Titel motie: **Betere regionale spreiding kandidatenlijst Tweede Kamer**

Indiener: Blanca de Louw e.a.

Woordvoerder: Blanca de Louw

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- van de eerste 30 kandidaten op de laatste TK-kandidatenlijst maar 6 kandidaten woonachtig waren in provincies buiten de Randstad (provincie Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht);
- er bij de eerste 30 kandidaten op de laatste TK-kandidatenlijst geen enkele kandidaat was uit de provincies Zeeland, Overijssel, Flevoland en Drenthe;
- de eerste kandidaten uit de provincies Overijssel en Zeeland op respectievelijk de 43e en 44e plek stonden;
- er bij de eerste 50 kandidaten geen enkele kandidaat uit de provincies Flevoland of Drenthe stond;

overwegende dat:

- regionale spreiding van volksvertegenwoordigers van wezenlijk belang is voor een representatieve democratie;
- de regionale spreiding op de laatste TK-kandidatenlijst kortom volstrekt onvoldoende was;
- D66 de laatste jaren (getuige de afgelopen twee provinciale Statenverkiezingen) in veel provincies buiten de Randstad kiezers verliest;
- D66 óók een partij voor de regio is, en inwoners uit de regio zich in de volgende D66 TK-fractie moeten herkennen;
- D66'ers die daadwerkelijk woonachtig zijn in de regio beter weten welke kansen en uitdagingen er liggen;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- de komende jaren extra aandacht te besteden aan talentontwikkeling en scholing van kandidaten buiten de Randstad (Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht) en daarvoor een concreet plan aan de leden presenteert;
- in aanloop naar de volgende Tweede Kamerverkiezingen actief op zoek te gaan naar kandidaten buiten de Randstad;
- er bij de Lijst-adviescommissie op aan te dringen dat elke provincie vertegenwoordigd is bij de top-30;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling Landelijk Bestuur

Het Landelijk Bestuur werkt nauw samen met de Landelijke Talentencommissie (LTC) als het gaat om scouting van mensen voor kandidatenlijsten. 2024 is wat het LB betreft het jaar om volledig in te zetten op scouting, voordat in 2025 de processen voor de gemeenteraadsverkiezingen weer beginnen.

Dit doet de LTC in nauwe samenwerking met de D66 Talentscouts, een netwerk van vrijwilligers die zich in hun regio, afdeling of netwerk bezighouden met scouting van talent voor lokale, regionale en landelijke functies. In dit netwerk zijn alle regio's vertegenwoordigd. Samen met dit netwerk scout de LTC continue in het hele land voor kandidaten voor landelijke verkiezingen.

AOM117.04

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Neutraal

Titel motie: **Motiearchief**

Indiener: Kalle Duvekot e.a.

Woordvoerder: Michiel van Alst

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- op congressen vitale koerswijzigingen worden besproken in de vorm van o.a. politieke moties;
- er op het moment elk D66-congres veel politieke moties worden ingediend;
- deze politieke moties vaak spreken over langetermijndoelen en dus langere tijd relevant zijn;
- politieke moties vaak informatie bevatten die niet thuishoort in een verkiezingsprogramma;
- het op het moment moeilijk inzichtelijk is welke moties reeds zijn aangenomen;

overwegende dat:

- zichtbare besluitvorming bijdraagt aan een toegankelijke vereniging;
- D66 ernaar streeft zo toegankelijk mogelijk te zijn;
- het handig is om te weten welke politieke moties reeds staand beleid zijn;
- het wenselijk is wanneer leden gemakkelijk kunnen zien aan welke politieke doelen het congres de partij heeft gecommiteerd;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- een digitaal archief in te richten waar de aangenomen Politieke moties gemakkelijk en toegankelijk op te zoeken zijn;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling Landelijk Bestuur

Op dit moment zijn er geen middelen en menskracht om een archieffunctie te ontwikkelen. Wel blijft dit verzoek op de wensenlijst staan. Mogelijk dat het in de toekomst wel gerealiseerd kan worden. Momenteel publiceren we na elk congres het proces verbaal waar de stemuitslagen in vermeld staan.
--

Titel motie: **Verkennen intensivering samenwerking GroenLinks PvdA**

Indiener: Ayla Schneiders e.a.

Woordvoerder: Ayla Schneiders

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- het politieke landschap op dit moment met 19 partijen (vertegenwoordigd in de Tweede Kamer) sterk versplinterd is;
- GroenLinks en PvdA een poging doen versplintering tegen te gaan door de handen ineen te slaan;
- bij een recente poll door EenVandaag 81% van de D66-leden het liefst samenwerking zoekt met GroenLinks en de PvdA met als belangrijke reden dat zij zich het meest inhoudelijk verwant voelen met deze partijen;

overwegende dat:

- het versplinterde landschap een symptoom is van een onderliggende oorzaak of oorzaken, waar we nog onvoldoende grip op hebben;
- de klimaatcrisis vraagt om coöperatief politiek leiderschap;
- de grote politieke prioriteit namelijk de klimaatcrisis ook de prioriteit is van GroenLinks, PvdA en ook Volt;
- door verkenning van samenwerking, de duiding van de dynamiek van versplintering in het politieke landschap en de rol van D66 daarin scherper kan worden;
- de historische missie van d66 altijd gericht is op het creëren van politieke doorbraken;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- om tot een co-creatieve aanpak met leden te komen om een intensievere samenwerking met Groenlinks, PvdA en Volt te verkennen;
- dit zo snel mogelijk op te pakken en hier uiterlijk over een jaar op terug te komen, op het voorjaarscongres in 2024, uitgaande van landelijke verkiezingen in 2025;

spreekt uit dat:

- We de Tweede Kamerfractie, Eerste Kamerfractie, Europese fractie en de bewindspersonen die namens D66 in het kabinet zich dagelijks inzetten voor onze D66-idealen oproepen, deel te nemen aan deze open verkenning van de vereniging, expliciet zonder last;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling Landelijk Bestuur

Sinds het aannemen van deze motie is er veel gebeurd. Meer dan ooit is het van belang een progressief geluid verder te versterken. Op inhoudelijk niveau is er frequent afstemming tussen fracties. En ook tussen partijbesturen is contact. Partijen zien ieder hun eigen opgave. En zien ieder op een eigen manier het belang van samenwerken. Doel is samen sterk staan tegen populisme en voor de grote opgaven van deze tijd. Daarbij staat inhoudelijke afstemming centraal en wellicht ook in de toekomst meer gezamenlijke maatschappelijke actie. D66 heeft daarbij een rol om juist het politieke midden te zoeken en zo veel mogelijk mensen hierbij te betrekken.

Om richting te geven aan de (nabije) toekomst van D66 worden nu gesprekken gevoerd door de politiek leider en het LB met leden. Ook op komend voorjaarscongres. Daarbij is de insteek bewust breed. Waardoor ruimte ontstaat voor meerdere invalshoeken, waaronder progressieve samenwerking.

Op basis van de uitkomst zetten we koers voor de komende jaren. Waarbij als het gaat om samenwerking, het ook relevant is en blijft hoe andere partijen en hun leden en vertegenwoordigers hier over denken.

AOM118.01

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Genderbalans onder de loep**

Indiener: Agnes Maassen e.a.

Woordvoerder: Agnes Maassen

Het D66 Congres op zaterdag 21 oktober 2023 bijeen te Apeldoorn,

constaterende dat:

- D66 in 2021 al eens heeft gepleit voor een vrouwenquotum in de top van het bedrijfsleven van minstens 30%;
- dat met de huidige lijst, als voorkeursstemmen niet worden meegenomen, de fractie met tussen de 5 en 20 zetels, tussen de 20 en 53 procent uit vrouwen zal bestaan;
- dat D66 niet met alle zetelscenario's tot de 20 zetels het eigen minimum van minstens 1/3e vrouwen in de top kan garanderen;
- dat de huidige lijst het resultaat is van de combinatie van een LAC-advieslijst en de daaropvolgende ledenraadpleging;

overwegende dat:

- dat dit stelsysteem al vele decennia hetzelfde is en dat bij het ontwerp hiervan mogelijk te weinig rekening is gehouden met de waarde van een meer gelijke representatie van genders in de politiek;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- om alternatieve manieren in kaart te brengen waarop de lijstvolgorde door leden kan worden vastgesteld waarbij ook genderbalans beter geborgd kan worden ;;
- om met de inventarisatie een brede dialoog te starten binnen de vereniging over de manieren waarop we de lijstvolgorde vast zouden kunnen stellen en hoe een goede genderbalans hierbij geborgd kan blijven,;
- De uitkomsten hiervan op een volgend congres met het congres te delen en hier eventuele vervolgstappen of conclusies aan te verbinden.;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling Landelijk Bestuur

Wij zullen deze motie bij het najaarscongres terugkoppelen. Het Landelijk Bestuur neemt dit mee in de discussie over vereniging van de toekomst. Tegelijkertijd denkt het Els Borst Netwerk na over een Genderkompas. Hierover houden zij ook een subsessie op het Congres.

AOM118.02

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Meer vrouwen in de politiek**

Indiener: AAV D66 België & Luxemburg

Woordvoerder: Anita Pannebakker

Het D66 Congres op zaterdag 21 oktober 2023 bijeen te Apeldoorn,

constaterende dat:

- na opeenvolgende interne verkiezingen de partij, de fracties in de Eerste en de Tweede kamer, de toekomstige Europese fractie en het Landelijk Bestuur geleid (zullen) worden door een man;
- dat in de top 5 van de kandidatenlijst voor de Tweedekamerverkiezingen slechts 1 vrouw staat;

overwegende dat:

- D66 staat voor radicale gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen;
- het staand partijbeleid is om evenredige participatie van mannen en vrouwen in alle partij gremia na te streven;
- studies aantonen dat organisaties met een evenwichtige verdeling van leidinggevende functies tussen mannen en vrouwen beter presteren en een aantrekkelijker werkplek zijn voor zowel vrouwen als mannen, en meer talent aantrekken en behouden;
- vrouwen door de huidige ernstige problemen in de wereld – van de klimaat- en migratiecrisis tot de oorlog in Oekraïne - relatief zwaarder worden geraakt dan mannen en dat hun rol bij het vinden van oplossingen cruciaal is;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- te onderzoeken hoe er door een aanpassing van de regels voor het opstellen van de kieslijsten voor kan worden gezorgd dat (1) er een gelijke verdeling en evenwichtige spreiding van vrouwen en mannen op de kieslijsten wordt bereikt, minimaal in de top 10; en (2) er een evenwichtige verdeling tot stand wordt gebracht tussen mannen en vrouwen voor de belangrijkste leidende posities;
- uiterlijk op het najaarscongres 2024 met een advies en/of een voorstel te komen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling Landelijk Bestuur
Zie ook de toelichting bij motie 118.01. Richting het najaarscongres zal het Landelijk Bestuur terugkoppelen.

AOM118.04

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Pakkende samenvatting van het programma**

Indiener: AAV thema-afd. Digitaal66

Woordvoerder: Tom Harting

Het D66 Congres op zaterdag 21 oktober 2023 bijeen te Apeldoorn,

constaterende dat:

- Het huidige concept verkiezingsprogramma telt 231 pagina's, bestaande uit een voorwoord, inleiding, inhoudsopgave en 7 hoofdstukken waarin alle speerpunten van onze partij uitgebreid worden toegelicht.;
- De verkorte versie van het verkiezingsprogramma al 13 pagina's telt, en het programma in begrijpelijke taal 10 pagina's, allebei vol inhoudelijke tekst.;

overwegende dat:

- Het verteren van alle standpunten op deze manier de kiezer niet makkelijk wordt gemaakt.;
- Wij er als partij baat bij hebben dat iedereen die ons programma opent, zonder moeite onze hoofdpunten moet kunnen destilleren.;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- Een pakkende samenvatting van maximaal 2 pagina's aan het verkiezingsprogramma toe te voegen.;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling Landelijk Bestuur
In de nasleep van het najaarscongres in oktober 2023 en in de aanloop naar de verkiezingen van 22 november, is helaas geen menskracht gevonden om deze pakkende samenvatting te maken. We hechten eraan dat ons programma toegankelijk is voor een groot publiek, en dat mag niet ten koste gaan van een goede afweging van wat precies in de samenvatting komt te staan. Voor het aankomende Europees Verkiezingsprogramma wordt gekeken of het haalbaar is om een samenvatting van twee pagina's te schrijven.